

FISKIMENN

og hitt kapitalistiska hungursbandið

Tann, ið lesur oddagreinina í »Dimmalætting« leygardagin 17. jan. í ár, kann sjónliga siggja, at tann, ið skrivað hefur ta greinina, er samdur við okkum um tað, at hitt kapitalistiska stýrið í landi okkara saman við reiðarum og øðrum yvirklassamonn-um hefur rubbað hungursbandið so fast tvørturum fiskimenn og arbeiðs-fólk, at nú má bandið loysna, ella verður fjöldin at slita tað.

Sjálvandi er tað einans av óvart, at »Dimmalætting« greiðir frá hesum viðurskiftum. Latum okkum lesa nak-að úr nevndu grein »Tallenes Sprog« í »Dimma« einaferð afturat. Her verður greitt frá, at orsökkin til, at nógv minni av vörum er innflutt til Føroya 1952 enn ár frammanundan, er tann, at fólk orka ikki at keypa.

Vit kunnu so spyrja, hvør tað er, ið ikki orkar at keypa.

I 1952 fingi fiskimenn einki forskot og ógiftir ongá lónarviðbót, uttan verfall mátti verða sett í gongd til at byggja yvirklassan, og tá ið so konurnar fingi yvirskotið, var so nógv frádrigið, púra einki var eftir. Frádrigið var lögtingskattur, kommunauskattur og skuld — gomul skuld og tað, ið keypt var um várið, t. d. oljulaðir, stívlar o. s. fr.

Umframt hetta noyddust menn at geva transport fyri rentur og avdrátt av láni fyri hús. Tá ið alt hetta varð frádrigið, var einki oyra eftir til konu og børn at liva av. Onkur kona fekk kr. 100,00 um mánaðin, onkur fekk eitt sindur meira, men aðrar nógv minni, t. d. kr. 25,00 — og líka niður í kr. 17,00 um mánaðin at liva av við börnum, meðan maðurin var burturi. Ein skuldi so trúð, at nógv var eftir, tá ið uppgjerið endiliga kom um nýársleitið; men tá ið maðurin fekk uppgjerdina, var einki ella nærur einki eftir — alt var uppi ella nærur uppi — hví?

Jú, svarið er tað, at fiskimanna inntøkur eru hvørki til at liva ella doyggja av, og tí má hungursbandið annaðhvørt verða loyst ella slitið. Nú má loysna ella bresta.

Reiðarar siga, at teir ikki hava ráð at lata fiskimenn fáa meira, tí skipini leggja einki tilgøðar, heldur er tað hin vegin. Hertil er at siga, at um tað er satt, at hvørki fiskimenn ella reiðarar kunna liva, meðan vit flyta út fyri 80 milj. kr. av fiski um árið, og innflyta væl minni enn tað, ið útflutt verður, so er nakað gálið í landsins húsarhaldi og figgjarpolitikki í heila tíkið. Vit mega skipa samfelagið um, men her tað heldur ikki til, so er einans eitt eftir at gera, og tað er at siga okkara fólk sannleikan

beint út nevniliga, at í Føroyum er ikki verðandi — her er einki at liva av, og tí má alt fólk rýma burtur higan og lata kópin og fuglin einsamallan eiga hesar naknu klettarnar úti í Atlantshavinum.

Beint sum eg hevði skrivað um fuglin og kópin sum einsamallir kunna liva her, hoyrði eg eina rødd, sum í radio segði, at føroyskir arbeiðarar eru upptiknir sum limir í hinum danska arbeiðarafelag »Samvirkende fagforbunde«. Tá lýsnaði aftur og hin dapra myndin um kópin og fuglin á hesum naknu klettum hvarv, og eg bæði hoyrði og hevði hug at syngja við, tá ið landsmenn niðri sungu: »Føroyar mitt land, o. havborgin friða o. s. fr. ...« — Nú stendur opið fyri fiskimönnum at gerast limir í »Samvirkende«. Okkara dansku kammeratar rætta okkum nú bróðurhond. Fiskimenn megnu nú leita sær styrk hjá danskum kammeratum, sum vilja hjálpa okkum; at verja hin føroyska slitmannin móti øllum, sum royna at kúga fjöldina.

Arbeiðarar á sjógv og landi fylkist, og latum okkum taka ímóti teirri útrættu hondini hjá brøðrum okkara í hinum partinum av tí danska ríkinum, tá verða vit sterkir, og sigurin er vísur.

»O, ræk mig nu broder din barke-de hånd!«

J. H. Danbjørg.

Marshallpeningurin

Landsstýrið ber skeiv tðindi.

Marshallpeningurin átti longu at verið nýttur.

Sum fólkatingsmaðurin P. M. Dam ofta hefur greitt frá uttan — sum innantings liggur øll skyldan hjá landsstýrinum og meirlutaflokkunum, at hin føroyski parturin av seinra býtinum av marshallpeninginum ikki enn er komin til nýtslu í Føroyum.

Hövuð landsstýrið og Føroya lögting farið undir at gjørt uppskot til nýtslu av marshallpeninginum, tá ið t. d. danski rikisdagurin fór undir uppskotið at býta hin danska partin, vildi okkara partur nú verið í arbeiði eins og danski parturin er. Vit javnaðarmenn og gamla sjálfstýrið hava haft fleiri uppskot á ting um tað. Men so lögið tað ljóðar hava hesi uppskot verið feld.

Tað hefur ljóðað, at einaferð skuldi tað vera viðgerð í Paris, sum tarnaði marshallpeningsbýtinum.

I hesum var einki høpi.

Fyri nøkrum mánaðum síðani kunngjórði landsstýrið teimum føroysku blöðunum, at nú var hin føroyski marshallpeningspurningurin í New York, so einki kundi enn gerast við býtið.

Og so er sannleikin, at býtið av hinum føroyska marshallpeninginum hev-

ur ikki verið til viðgerðar í New York.

Einasta, ið talan hefur verið um í New York, hefur verið spurningurin, um marshallpeningur okkara, tá ið hann kemur inn aftur, kann verða nýttur sum garantifondur fyri einari realkreditinstitútion í Føroyum.

Hvat liggur aftanfyrir, at landsstýrið við rongum frásögnum skjýtur seg undan at fara undir stöðutakingina viðvíkjandi, hvussu marshallpeningurin — 8—10 milliónur — skal verða nýttur.

Vit, sum ynskja, at meginparturin av marshallpeninginum skal verða nýttur til fiskivinnuna, fyrst og fremst til at gera okkara fiskiflota nýtiligan, krevja, at nú má ikki verða drálað longur. Marshallpeningurin skal út í lívið at arbeiða, at styðja og fremja okkara vinnulív, soleiðis sum atlanin við honum er.

SJÓVINNUBANKIN FEKK IKKI MARSHALLHJALP

Vit hoyra ofta verða haft á orði, at óhent fóru tær 4 milliónurnar av marshallhjálpinum til Sjóvinnubankan.

Um tað var óhent at bjarga Sjóvinnubankanum skulu vit lata liggja í hesu syftu. Tað var okkum eitt stórt vónbrot, at flestu av teimum fiskimannafyrirøkum, ið vóru knýttar til Sjóvinnubankan, fóru fyri bakka, hóast alla hjálpinu til bankan. Tað var hövuðsforúsetingin hjá okkum fyri at vera við til ta almennu hjálpinu, at fiskimannafyrirøkurnar vórðu bjargaðar.

At Sjóvinnubankin fekk marshallhjálp er ein misskiljing.

Tað var herum stríðið stóð millum javnaðarmenn og stjórnarflokkarnar her og í Danmark. Teir vildu hava, at 4 milliónur skuldu fara til bankan av marshallpeningi okkara. Móti tí bardust javnaðarmenn við Dam fólkatingsmanni á odda. Hetta stríðið mundi, sigst, borið til ministarkrisu. Dams og javnaðarmannastöðan var,

at stáurin ígjøgnum Nationalbanken skuldi veita Sjóvinnubankanum tær tiltrongdu 4 milliónurnar til láns við tað, at hildið varð fram, at okkara sjóvinna og vinnulív í síni heild var so illa statt, at tí tørvaði hvørt oyra av marshallpeninginum. Henda stöðan vann.

Fyri hetta stríðið hava Dam og javnaðarmenn uppiborið fólksins álit, samhuga og tökk, tí við tí varð stórsigur vunnin fyri fólkið.

HVUSSU VIT FINGU LUT Í TEIMUM 75 MILLIÓNUM MARSHALLPENINGI

Kastað hefur verið einum lögtingsmanni, at hann er farin við einum stórum parti av teirri føroyski marshallhjálpinum — hann fekk eitt lán upp á 150.000 kr. til moderniseringina av bryggjarí sínum. Men hesin peningur var ikki av nakrari marshallhjálpi til Føroyar.

Sum áður greitt frá varð av tí danska marshallpeninginum lagdar 75 milliónur til Statens Erhvervs-lånefond, men soleiðis at hin gamla skipanin fyri lángrunnin varð avtíkin. Eftir hesi skipan áttu føroyingar rætt til at fáa lán úr grunninum. Við avtøkuni mistu Føroyingar lánirættin, og tá ið einki av tí føroyska partinum av marshallpeninginum var avlagt til vinnulívlán, komu vit at standa berir í hesum føri. Dam fólkatingsmaður reisti tá á ríkisdegi málið um, at nevndu 75 milliónur eisini skuldu koma at umfata Føroyar. Hóast Danir kundu sagt, at tá ið vit hövdu fingið okkara part frábyttan kundu vit ikki við rætti krevja at fáa lut í tí danska partinum, gingu teir dansku flokkarnir á ríkisdegi við til ynski Dams.

Soleiðis fingi Føroyingar av Dams ávum lut í hesum peningi. Umframt lánið til Einar Waag er givið lán til fleiri turkíhús, eitt stórt frystivirk — og ein hópur av umsóknum er til viðgerðar.

FYLKING

heldur aðalfund leygarkvöldið 31. januar 1953 kl. 7. í Klubbanum

Dagsskrá:

1. Sambært § 20 í lógini.
2. Val av driftsráðslimi í p/f Rankin.

Tveroyri, tann 14. jan. 1953.

Stjórinn.

TRYGGINGARSAMBANDIÐ FØROYAR

Føroya Krigsstrygging .. telf. 372
Føroya Brunatrygging .. telf. 372

Føroya Sjóvátrygging ... telf. 372
Føroya Vanlukkutrygging telf. 221

Vit tryggja:

Báatar - skip - vøru - hús - innbúgv - ferðagóðs bilar o. a.

Føroyingar eiga at tryggja í landsins egnu trygging -

TØRSHAVNAR LÍKKISTUGOYMSLA
hefur telefon nr. 706
gmiskir prísir
JACOB C. JOENSEN